

Het achtje op orde

“HET GEGEVEN DAT JE HET ALS VMBO- EN MBO-SCHOLEN SAMEN DOET, VRAAGT OOK OM AANDACHT VOOR DE SAMENWERKING”

Zes regionale leerlabs zijn aan de slag met doorlopende leerlijnen. Esther Klaster, adviseur bij Common Eye en expert op het gebied van samenwerking in onderwijsvraagstukken, aan het woord over het reilen en zeilen in de leerlabs.

Eerst maar even: wat zijn regionale leerlabs?

“Meestal bestaat een leerlab uit een mbo- en een vmbo-school die zich toelagen op één of een paar specifieke opleidingen. Met uitzonderingen: zo bestaat het leerlab van Landstede uit elf pilots met elf verschillende vmbo-scholen. De leerlabs concentreren zich op verbetering van de aansluiting. Ze verkennen bijvoorbeeld of een geïntegreerde route zonder vmbo-examen of met een gezamenlijk docententeam tot de mogelijkheden behoort. De een heeft leerlingen voor ogen die al vroeg weten wat ze willen, om ze via praktijkgericht onderwijs gemotiveerd te houden; de ander richt zich op persoonsvorming en socialisatie voor alle leerlingen, met maatwerk in praktijkdelen.”

Wat gebeurt er in de leerlabs?

“Ieder leerlab begint in een vroeg stadium met het bij elkaar brengen van docenten. Wat ze doen varieert enorm. Strikt bekeken gaat het bij de start vaak om het doorontwikkelen van doorlopende leerlijnen, dus om de inhoudelijke aansluiting van de lesstof, en zitten docenten samen om de onderwijsprogramma's eerst inhoudelijk beter op elkaar te laten aansluiten.”

Hoe wordt er geleerd in de leerlabs?

“In de praktijk gebeurt het leren vooralsnog binnen het leerlab en lijkt het alsof ieder voor zich het wiel aan het uitvinden is. Leren van elkaar gebeurt nog maar mondjesmaat. De webinars van Sterk Beroeps- onderwijs, verzorgd door SPV, spelen daarin een rol, zo ook het digitaal magazine dat we maken waarin de bandbreedte van doorlopende routes duidelijk wordt. Er is heel veel variatie in de praktijk, maar het grappige is dat elk leerlab nu nog denkt: ‘Maar zo doet toch iedereen het!’”

Waarin schuilt de waarde van een leerlab?

“Doordat het een project is, zijn de scholen gelegitimeerd om aandacht aan de doorlopende leerroute te geven. Het is niet

vrijblijvend. Een goede organisatie is daarvoor essentieel. We noemen dat ‘het achtje dichtregelen’: Je hebt een bestuurlijke opdracht nodig. Zonder dát heb je bevlogen mensen die gaan aanlopen tegen de grenzen van hun tijd en capaciteit. En er is een projectleider nodig die de mensen bij elkaar houdt, blijft enthousiasmeren, het bestuur informeert en zorgt voor facilitering. Waar alle drie de niveaus goed zijn ingeregeld, zie je dat het goed werkt en dat de beweging doorgaat.”

Wat zie je als je naar leerlabs kijkt door een ‘samenwerkingsbril’?

“Samenwerking wordt vaak als iets vanzelfsprekends gezien. Je hebt het met elkaar over de inhoud, zonder je te realiseren dat de samenwerking óók onderwerp van gesprek zou moeten zijn. Onderweg merk je frustraties. De een loopt bijvoorbeeld harder dan de ander of belangen van de samenwerkingspartners blijven onuitgesproken. Een heel enkele keer realiseert een mbo-school zich dat ze de instelling heeft dat het vmbo zich moet aanpassen aan het mbo om het doorlopend te maken. Als het inhoudelijk niet lukt, zit de oorzaak vaak in de samenwerkingskwaliteit. Zorg voor een transparant gesprek en heb aandacht voor de informele relatie. Het feit dat je het samen doet, vraagt meer dan een convenant en bezig zijn met inhoud. De meest dodelijke samenwerking is er één die bestaat uit periodieke overlegmomenten met tussendoor weinig activiteit. Dat is schijnsamenwerking.”

Wat raad je scholen aan die een samenwerking willen opzetten?

“Ga aan de slag met mensen die er echt zin in hebben! Het helpt om mensen te hebben die energie krijgen van nieuwe dingen ontwikkelen. Zorg voor uitstekende faciliteiten. Zorg dat er een neutrale projectleider is, naast projectteamleden die het belang van het vmbo of dat van het mbo vertegenwoordigen. Je kunt die externe projectleider bijvoorbeeld *for the time being* samen financieren. Organiseer het commitment op de drie lagen, het achtje dus. En neem de tijd om elkaar echt te leren kennen, elkaars taal en wereld te snappen: dat helpt spraakverwarring te voorkomen.”